

Í DAG

Nú eru kveldin
myrk og long —

Bygdahúsinu nú — !

Eitt hitt versta brekið á flestu smábygðum er hitt mikla troðið uppá hól, har tað ber til hjá ungdominum at koma saman tey longu vetrarkvöldini, tá tað annars ikki er nógv at triva í og fara til. Vóru tilk hús í hvørjari bygd og eitt sindur av felagslivi til steðar, hevði ungdomurin líkindi at funnið hvønn annan til gaman og álvara; men sum tað er nógvastaðni nú gerst einki, tí ramman um alt felagsliv og allar samkomur als ikki er til bygdarhúsið. Tað er royndur lutur, at tungt og forført er at fáa í lag tilk bygdarhúsið, og sjálvt um einstakar bygdir hava ikki evnað so lítið á hesum øki, so eru húsinu kortini aloftast nógv on trønglig til tey ymisk endamálini og vegna peningatrot ikki altið so hugnalig, sum tey áttu.

Her má hitt almenna taka sær um reiggj. Til dómis gera sum í Noreg, har stjórnin bæði letur stundog og lagalig lán úr grunni, sum er stovnaður við tí eina endamáli, at hjálpa ungdomsarbeidinum at byggja sær prýðilig bygdarhús!

OV GOFT AT VERA SATT —

EIN lítil blóðroynd skal kunna avgera — eftir 7 tímum — um ein hevur krabbamein ella ikki.

Evnið eitur malignopolin — og er ætlandi hin higartil størsti sigur, ið vunnin er í bardaganum móti krabbameini. Tað vóru tveir japanskir granskara, sum fyrstir raktu við hetta. Teir siga seg hava isolerað hetta frá ringum svullum, bæði hjá menniskjum og djórnum.

Tað er samansett av kaolin, fosforsýru og einari fitisýru. Og hetta er longu áhugavert av tí, at hetta fanst í øllum teimum ringu svullum, teir kannaðu.

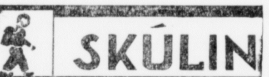
Hitt mest áhugaverda var, at hetta eisini fanst í blóðnum hjá menniskjum, ið høvdu krabbamein.

Tað er greitt, at Kosaki og Nakagawa skriva um teirra bragd í medisinskum tíðarritum.

Higartil hevur knivurin verið sterkasta vápnid í bardaganum móti krabbameini. Og hann vinnur, bara teir raka við svullin nóg tíðliga.

Men svullurin gevur seg aloftast ikki til kennar, fyrr enn hann er grógv fastur í kor, sum liggja nærhendis ella hevur breitt seg víðari — til lymfuna ella í blóðið. Tí kemur knivur lækna oftast ov seint, sjálv um talið á teimum, ið fáa leikidum støðugt verður størri og størri.

MENN hava í smáum funnið til onnur læknað ein kniv.

Skúlatrongdin rættuliga stór

Enn kunnu vit ikki siga stórvægis um teir nýggju 8. og 9. klassarnar her í Føroyum; men nóyst at halda okkum til úrslit og mannagongd í Danmark.

Enn er ov tíðliga at geva eina lýsning av 8. og 9. klassunum í Føroyum. Royndirnar við 8. klassunum eru enn ov nýggjar og av 9. klassunum hava vit bert ein í øllum landinum — í Klaksvík.

Í Danmark er tilgongdin til hesar nýggju klassar heilt stór. Í ár eru 30.000 nemningar í 8. klassunum móti 29.000 í l. real. 15.000 ella ein settapartur av einum árgangi av ungfolki gongur í 9. klassa.

Royndirnar við hesum klassunum miða imóti at geva øllum ungfolki somu møguleikar til lærdoms uttan tó á nakran hátt at minka um góðsku og virði realprógvins.

Talið av 8. og 9. klassum tekur seg skjótt fram; men talið av realdeildum ger tað eisini. Í ár eru

Bæði strálur og kemisk evni kunnu gera avreksverk í dag. Og her verður støðugt vunnið framá. Men knivur skurlæknans er framvegis besta amboðið — og bestur, skjótari hann verður brúktur.

Tí er malignopolin, um tað veruliga kann gera av, at ein menniskja hevur krabbamein ella ikki við einari vanligari blóðroynd, av ovurstórum ísýningi.

Ikki bara í teimum mongu tilfellum, har lækarnir lítið vita, um sjúklingurin hevur krabbamein ella ikki, áður enn teir fara at skera, men eisini tá ið hugsa verður um árligar kanningar av frískum fólki.

Tí vakti malignopolin miklan áhuga kring um allan heimin. Eisini í Italia.

Japansku kanningarnar høvdu tað mikla brek, at tað vóru so ómetilgar dýrar — ikki minst fyri Italia, har tað er ov lítið til av vísindamonnum og teknikkarum.

Hetta var orsøkin til, at nakrir fáir vísindamenn í Rom fóru undir nýggjar kanningar við tí endamáli at finna ein ódýrari og lættari máta at raka við krabbamein.

Tað eydnaðist teimum.

Teir lata eitt sindur av evninum porfyrrin uppi eitt sindur av blóði — uppi ein fingurbolla sum er nóg mikil.

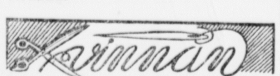
Teir nýta síðan skjóta og nútímans framferð til kanningarnar — pappir kromatografi.

Hetta kann gerast í 7 tímar. Um henda kanningarfremferð verður at halda, kunnu lækna also eftir 7 tímum fáa fulla vissu fyri, um ein sjúklingur hevur krabbamein ella ikki, bara við at kanna nakrar dropar av hansara blóði.

FORELDRI NI MÓÐ AV SKÚLAGONGDINI

800 skúlar við realdeild í Danmark; í fjór var talið 634 og fyrraárið 471.

Ofta hevur verið tala um skúlatroyttan ungdom; men nevndu til bera prógv um at so er ikki. Í dag er tað heldur soleiðis, at tað eru foreldruni, sum eru troyst av tí nógv skúlskapinum, meina teir serkønu.

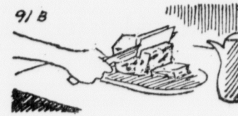
LUTHER OG KVINNURNAR

Óll kenna Martin Luther, og óll vita, at hann kundi vera rættuliga bersøgn — eisini tá tað var um kvinnuna. Hesi orð hansara eru ikki minst kend:

»Nátúrinn hevur givið kvinnuni breiðar mjadnar og ein stóran afturpart, og er hetta prógv fyri, at hon skal sita still og passa sitt hús...«

»Kvinnurnar hava ov lítið av líkamskrefum og mátti og soleiðis vit. Tað fyrsta, tað hava ov lítið, skal ein tola at finna seg í, tí mennirnir skulu fæða tað. Tað næsta skal ein ynskja teimum, men hóast tað stýra teirra atburði við skilje.

OSTUR

Tá ið tygum skulu skera ost, ið er leysur og feitur, eru tað góð ráð at leggja eitt smørpappir tvørtur um knivsbláðið. Einki legst og bláðið, og ein kann skera tunnar flisar.

MÁTTUR

Summar gólmáttur kunnu vera hervilgar at gliða eftir gólvum; men hesum vanda sleppur ein lættliga frá bara við at leggja eitt pappstykki undir máttuna — helst eitt sindur minni enn máttan, sjálvandi.

HIN STÓRI SOPULIN

Meðan P. M. Dam var lögmaður, var tað javnan at hoyra í andstöðublaðnum »14. sept.« og »Dagblaðnum«, at landskassin var farin á húsagang. T. d. skrivaði »14. sept.«

»Hetta er vandin, ið nú leikar á — peningatrot í landsins kassa —...«

»Løgmaður hevur áður sýnt seg sum meistara í tí at sigla fyrirtøkur í sor. Hann man eisini vera maður at klára landsfyrirkomuna í so máta...«

»... og rokningina fær so fólkið við okkum skottum og tollum.«

»Løgur, ið hetta landsstýrið situr, stórr verður sopulin at taka upp hjá Føroya fólki.«

Og hvør var so rokningin — og sopulin?

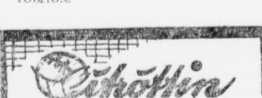
5 milj. kr. til avlops í landskassanum, tá ið jódvældismenn komu framat + 11 milj. kr. eftir av donskum láni, 60 miljóna grunnin, allar SEV-miljónirnar, peningur jattaður til sjúkrahúsbýgging, lærarskúla o. s. fr.

MILLUM LISTARMENN

Hin kendi danin Poul Henningsen skrivur grein í tíðarritinum »VERDEN GANG« hjá danska isvnaðarflokkinum um 25 ára skulturkampe. M. a. tey hann so leiðis til:

»Politikkarar og nationalokonomar seta óreingiliga stór krøv til áliti okkara, tá teir støðugt krejva, at vit skulu trúgva uppá evni teirra at siggja framum næstu gotið. Eg havi ikki minsta sindrið av áliti til teirra spáðómsevni. Eg trúgvi, at tað er í einum heilt óðrum stað, vit skulu leita eftir tíðarinnar spámonnum. Tað er millum listarfólkið.«

»TIL LUKKU«

Við einum ramligum slag slerdi írski landsholdsspelarin Harry Gregg ein áskoðara niður, sum kom stóreyndur á odda fyri stórar mannføld inn á leikvøllin. Gregg helt, at mannføldin hevði til í hyggju og sló tí beinanvegin. Seinri visti tað seg, at hann, ið sligin var, var ein av teimum, sum

Skipafelagið Føroyar

greiðir allan fluttning

á sjógv
á landi
í luftini

Bíleggið ferðaseðlar

Pf. Skipafelagið Føroyar

Tlf. 1225

helt framúr nógv av Gregg og fegin vildi ynskja honum til lukku við sigrinum. Maðurin varð ikki illur, men segði:

»Eg kann rósa mær av, at hava fingið hina mest handgripuliga tókina frá Gregge.«

HEIMSINS YNGSTI

Heimsins yngsti nevaleikari er Kid Paret frá Kuba. Í passi hansara — sum hann ikki sjálvur dugir at lesa, tá hann er analfabetur — stendur, at hann er 23 ár, men hetta er skeið, tí hann leyg 3 ár aftrat aldri sínum, tá hann fyrstu ferð skuldi royna seg sum professionellur nevaleikari.

Veitst tú

AT »skalperinge« ikki bara er farin fram millum indianarar í Nordameriku, men eisini í gomlum døgum í fleiri stóðum í Europu og Asiu. Amerikansku indianararnir byrjaðu »skalperinge« áðrenn hvítu mennirnir komu hagar. Frammanundan høvdu aðrir latið »skot-virðis-lonir« fyri indianarar-skóltar, og nógvir indianarar hildu sjálvir, at hetta var góður handil.

AT egyptarin Ptolemæus — astronomur og matematikari — skrivaði eitt heilt verk í 13 bindum — á pergament.

AT danskir serfrøðingar hava roknad út at ein meðalshúsmóður eftir 25 ára longum hjúnarbandi hevur gingið eitt strekki, ið svarar til 8 ferðir kring jørðina runt.

AT amerikansk hagtol visa, at tað fara fram 47 pst. fleiri skilmissur heitastu summarmáðarnar enn í oktober og november.

AT ein nýgla klakt krokodilla er triggar ferðir størri enn egg-ið, hon er komin úr.

AT í gamla Hellas var trikanturin symbolið uppá eitt lukkuligt hjúnarband.

AT grashoppa hava hvít blóð.

KVINNAN

Nú er tað ikki fyrrikomið, at ein kvinna er beinleiðis vald inn á ting; men »einaferð« koma eisini kvinnurnar fram.

Tá hava vit spurningin: vera hesar kvinnurnar loftsmeinn? Sjálviandi ber eisini væl til at rópa teir tinglimir; men hitt heitið er væl so inngrógv í fólk, at torført verður at leggja tað av, tá umstøðurnar gerast annarleiðis, enn teir hava verið higartil.

Tað er kortini einki óvanligt, at kvinnur eru menn. Teir eru við hvørt harrar í húsnum, og dugja ofta ógvuliga væl at vera tað, men tað er ikki altið stuttligt at vera maður.

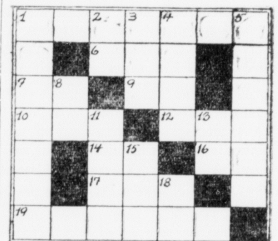
Tær kunnu eisini koma longur fram enn bara at vera harrar í húsnum; tí tað eru einki óvanligt at teir eru formenn í ymiskum feløgum.

um — og har eru tær bara menn, aldri forkvinnur.

Einaferð hoyrði gamli málfrøðingurin Nyrop ein skúladrong banna uppá, at

»tað segði tann lærarin, sum var »frøkene« hjá okkum tann dagin »frøkene« var sjúk...«

KROSSORD

Yvir: 1) pengar 6) árstíð 7) í hjallinum 9) tóni 10) klædnaplagg 12) leið 14) tíðarmerking 16) tóni 17) stongslur 19) mansnavn.

Niður: 1) stelkur 2) liðugur 3) grátur 4) tung 5) eystanmenn 8) í pottinum 11) feitt 13) vandi 15) stuldr 18) skipastavir.

— Ju, meira brennivín, menn fylla í grúkin á sær, minni verður í honum.

Munurin

— Hvør er munurin á einum ira, einum onglendingi og einum skota?

— Já, tá ið irin fer út úr einum rúmi, hyggur hann als ikki aftur um seg — onglendingurin hyggur aftur um seg fyri at kanna eftir, um hann hevur gloymt nakað — og skotin hyggur aftur um seg fyri at kanna eftir, um hinir báðir hava gloymt nakað.

PASCAL: Eg tori óræðdiligliga siga, at um óll fólk vistu, hvat tey taldu um hvønn annan, vildi tað ikki funnast fyra vinir í heiminum.

Fyrsti skúladagur

— Nú, Per góði, lærði tú nógv í skúlanum í dag?

— Ja, men eg nóyst at fara av stað aftur í morgin.

Tey, ið altið tosa um sjúk, kenna seg bara frísk, tá ið tey eru sjúk.